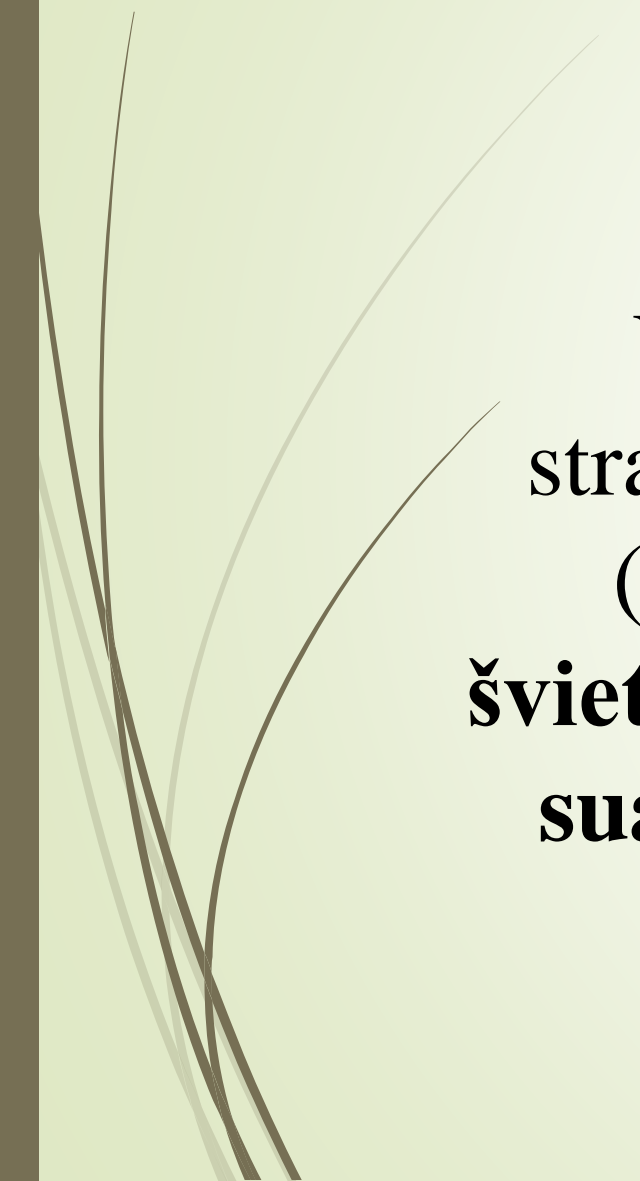

ĮTRAUKUSIS UGDYMAS – MOKYKLĄ KIEKVIENAM

Specialioji pedagogė Felicija Jurkuvienė
(PARENGTA PAGAL VILNIAUS M. PPT REKOMENDACIJAS)

Valstybinėje švietimo 2013–2022 m. strategijoje, Geros mokyklos koncepcijoje (2015 m.) suformuluota perėjimo nuo **švietimo visiems prie švietimo kiekvienam, suasmeninto ugdymo(si) ir mokymo(si) nuostata.**

2024 m. rugsėjį įsigalios Lietuvos
Respublikos Švietimo įstatymo Nr. I-1489
pakeitimas ir įstatymo papildymas
straipsniu, kurie numato, kad kiekvienam vaikui turi
būti sudarytos sąlygos
ugdytis artimiausioje ugdymo įstaigoje
(darželyje, mokykloje)
kartu su savo bendraamžiais.

Mokyklos susiduria su įtraukties sunkumais ir iššūkiiais:

- ❖ mokyklos aplinka tik dalinai pritaikyta skirtingus ugdymosi poreikius turintiems mokiniams,
- ❖ švietimo pagalbos specialistų kaita arba jų trūkumas,
- ❖ nepakankamas mokytojų pasirengimas ir motyvacija ugdyti didelius ugdymosi poreikius turinčius mokinius,
- ❖ mokytojo padėjėjų (ypač turinčių žinių ir patirties) stoka.

ĮTRAUKUSIS UGDYMAS

Tai procesas, kuriame atsižvelgiama į mokinių socialinę, kultūrinę mokymosi įvairovę ir remiasi veiksniais, padedančiais nustatyti bei šalinti kliūtis mokymuisi ir dalyvavimui švietime.

- Pirmiausia jis turi būti suvokiamas vertybiniu požiūriu, **nes kiekvienas vaikas turi savitų poreikių.**
- Turi būti **pritaikyta aplinka ir individualizuojamas ugdymo** procesas ne tik SPM, bet ir tiems, kuriems nenustatyti SP.
- Programos sudaromos vidutiniam vaikui, kurio iš esmės nėra, nes vaikai labai įvairūs ir saviti. Todėl ugdymo **programos ir priemonės neatitinka visų vaikų poreikių.** Dėl to ugdymo aplinkoje atsiranda barjerų, kurie trukdo vaikams sėkmingai mokytis ir siekti rezultatų.

Siūlomą įtraukiojo ugdymo organizavimo mokykloje modelį sudaro 3 etapai:

- ❖ **PASIRENGIMAS,**
- ❖ **ĮGYVENDINIMAS,**
- ❖ **VEIKLOS ANALIZĖ IR TOBULINIMAS.**

Kiekvieno etapo veiklos vyksta mokyklos, klasės, individualiu (mokinio) lygmeniu.

MOKYKLOS LYGMENIU

formuojamos bendruomenės narių

➤ **vertybinės nuostatos,**

➤ **tradicijos,**

➤ **tarpusavio santykiai.**

Todėl pagrindinė pasirengimo veiklos dalis turi būti vykdoma mokykloje.

Veiklos analizė ir tobulinimas sudaro galimybę kiekvienam mokyklos darbuotojui įvertinti savo indėlį į bendrus mokyklos rezultatus.

PASIRENGIMAS. MOKYKLOS LYGMUO

- Mokyklos pasirengimo įgyvendinti įtraukujį ugdymą įsivertinimas, prioritetų nustatymas, priemonių plano sudarymas (paskirti atsakingą asmenį)
- Mokinių priėmimo į mokyklą ir mokymo sutarčių sudarymas (tėvų ir mokyklos bendradarbiavimas, abiejų šalių teisės ir pareigos, atsakomybė; nurodyti tėvų informavimo būdus, specialistų pagalba, pasiekimų vertinimas)
- Klasių komplektavimas (atsižvelgti į bendrą mokinių skaičių, mokytojo patirtį, SPM skaičių, sutrikimus)
- Mokytojų supažindinimas su mokinių, klasių ypatumais ir asmens duomenų apsauga (su SPM dokumentais supažindinti visi mokinių ugdantys mokytojai, specialistai, kl. auklėtoja)
- Ugdymo aplinkos ir priemonių pritaikymas (aprūpinti specialiosiomis ir techninėmis mokymo priemonėmis; sensorinis kambarys)
- Ugdymo pagalbos planavimas (naujų mokinių adaptacija, ankstyvas mokymosi sunkumų atpažinimas ir laiku pradėta teikti švietimo pagalba)
- Mokytojų, švietimo pagalbos komandos, kito personalo pa(si)rengimas (mokytojų pasirengimas, dalykinės ir soc. kompetencijos, pozityvios vertybinės nuostatos, gebėjimas dirbti komandoje, bendradarb.)

IGYVENDINIMAS. MOKYKLOS LYGMUO

➤ Mokyklos bendruomenės narių nuostatų formavimas

(suteikiama visapusiška informacija apie mokyklos koncepciją, įtraukiojo ugdymo nuostatas, pagalbos galimybes, reagavimo sudėtingose/ konfliktinėse situacijose tvarką, supažindinama su teisės aktais).

➤ Švietimo pagalba

(VGK organizuoja ir koordinuoja reikiamos pagalbos vaikui teikimą mokykloje, mokytojai metodinių būrelių susirinkimuose turi aptarinėti ir kaupti efektyvius SUP turinčių mokinių ugdymo būdus, metodiniuose pasitarimuose svarbu nuolat aptarti SUP turinčių mokinių vertinimo klausimus, susitarti dėl vertinimo, informuoti tėvus(globėjus, rūpintojus) ir mokinius. Jei tėvai nesutinka vertinti PPT, VGK posėdžio metu informuojami apie atsakomybę ir pasekmes. Užprotokoluoti!)

VEIKLOS ANALIZĖ, TOBULINIMAS. MOKYKLOS LYGMUO

- Sukurta pasirengimo priimti SUP turinčius mokinius sistema
- Susitarta dėl klasių komplektavimo ir mokytojų, ugdančių SUP turinčius mokinius, krūvio vertinimo.
- Įtraukties klausimai periodiškai svarstomi mokykloje visais lygmenimis, aiškios mokytojų, pagalbos specialistų, vadovų atsakomybės ribos.
- Mokykloje visais lygmenimis netoleruojamas smurtas ir patyčios, bet kokia diskriminacija. Sukurta aiški ir efektyvi tvarkymosi su šiomis problemomis sistema.
- Mokykla nuolat pasitelkia kitų institucijų pagalbą sprendama sudėtingus klausimus.
- Mokyklos bendruomenė gali įsivertinti ir kitas veiklos sritis.

KLASĖS LYGMENIU

- sudaromos sąlygos mokiniui bendrauti su bendraamžiais,
- dalyvauti bendroje veikloje,
- parodyti savo gebėjimus,
- gauti reikiamą mokytojų, specialistų pagalbą.

Nuo mokytojų veiklos dažniausiai priklauso gera klasės atmosfera, kitoniškumo supratimas ir priėmimas, atskirties mažinimas.

PASIRENGIMAS. KLASĖS LYGMUO

- **Mokytojų ir specialistų pasirengimas** (mokytojai ir specialistai privalo planuoti klasės atmosferos, mok. adaptacijos įvertinimą, susirinkimus su tėvais, prevencinių programų vykdymą)
- **Tėvų (globėjų, rūpintojų) pasirengimas** (turi būti informuojami apie vaikų būdingus elgesio ypatumus, apie SPM, turi padėti savo vaikams priimti SPM klasėje. Svarbu aptarti ypatumus, kurie yra pastebimi ir gali įtakoti veiklą klasėje)
- **Ugdytinių pasirengimas** (naujai atvykęs mokinys turi būti individualiai supažindinamas su mokiniais, mokytojais, mokyklos aplinka)

ĮGYVENDINIMAS. KLASĖS LYGMUO

► Klasės valdymas ir atmosferos kūrimas

- 1. Mokytojas, dirbantis pagal įtraukiojo ugdymo principus, privalo nuosekliai bendradarbiauti su mokyklos specialistais, mokytojais, administracija, tėvais.*
- 2. Mokslo metų eigoje turi vykti susitikimai su tėvais (globėjais, rūpintojais) mokinio situacijai aptarti ir pagalbos žingsniams numatyti.*
- 3. Siekiant sukurti saugią ir darbingą atmosferą klasėje, būtina įtraukti mokinius bei remtis išrinktu klasės aktyvu.*
- 4. Visi dirbantys su klase mokytojai turi laikytis klasėje sutartų taisyklių. Su jomis turi būti supažindinti tėvai.*
- 5. Ypatingas dėmesys skiriamas smurto ir patyčių prevencijai klasėje.*

MOKYTOJUI SVARBIOS KOMPETENCIJOS

- Bendradarbiavimas ir darbas komandoje.
- Bendrųjų ir specifinių vaiko raidos dėsningumų išmanymas.
- Įtraukiojo ugdymo strategijų išmanymas ir taikymas.
- Mokymosi strategijų įvairovės išmanymas.
- Skirtingų mokymo modelių ir galimų ugdymo technologijų įvaldymas ir taikymas.
- Pozityvaus elgesio palaikymo strategijų išmanymas ir taikymas.
- Gebėjimas suasmeninti, individualizuoti ir pritaikyti ugdymo turinį kiekvienam besimokančiajam.

VEIKLOS ANALIZĖ, TOBULINIMAS. KLASĖS LYGMUO

Galvojant apie įtraukiojo ugdymo klasės lygmeniu tobulinimą, svarbu įvertinti tokias sritis

- Klasės valdymas ir atmosferos kūrimas, klasės bendruomenės telkimas.
- Klasės ugdymas.

Mokslo metų eigoje renkamas mokinių ir tėvų grįžtamasis ryšys dėl įtraukiojo ugdymo įgyvendinimo kokybės. Mokslo metų gale jis apibendrinamas. Įsivertinimo rezultatai aptariami su mokytojais, mokiniais ir jų tėvais.

INDIVIDUALIU LYGMENIU

Kryptinga pagalba mokiniui gali būti teikiama tik

- ▶ įvertinus individualius vaiko ugdymosi poreikius,
  - ▶ jo galias,
  - ▶ sunkumus,
- ▶ pasirengimą įtraukiajam ugdymui.

PASIRENGIMAS. INDIVIDUALUS LYGMUO

- **Ugdymosi poreikių ir individualių mokymosi ypatumų pažinimas** (įtrauktis – lankstus ugdymo proceso organizavimas, padedantis vaikui pritapti prie mokyklos, realizuoti savo gebėjimus ir dalyvauti veikloje)
- **Ugdymo pritaikymas mokiniui adaptacijos laikotarpiu** (VGK kartu su tėvais aptarti, kokios mokymo formos bus efektyvesnės adaptaciniame laikotarpyje, kokie specialistai teiks pagalbą, kur ir kaip mokysis)
- **Mokytojų, švietimo pagalbos specialistų, mokytojo padėjėjų kompetencijų teikti pagalbą mokiniams įsivertinimas ir plėtojimas** (mokytojų padėjėjams gali būti reikalingas specialus pasiruošimas; mokytojas, specialistas, mokytojo padėjėjas turi planuoti bendrą darbą)

IGYVENDINIMAS. INDIVIDUALUS LYGMUO

MOKINIO UGDYMOŠI SUNKUMUS MOKYTOJAS GALI APTARINĖTI TIK SU JI
UGDANČIAIS MOKYTOJAIŠ, SPECIALISTAIS BEI MOKINIO TĖVAIS (GLOBĖJAIS,
RŪPINTOJAIS) IR PAČIU MOKINIU

- **Pagalbos mokiniui teikimas adaptacijos laikotarpiu**
(Svarbu skatinti mokinio savarankiškumą ir socialinius įgūdžius. Dėmesys – tinkamo elgesio formavimui!)
- **Ugdymo pritaikymas** (naudoti alternatyvius ugdymo būdus, rengti individualias užduotis, pritaikyti atsiskaitymo užduotis ir formas, pritaikyti žinių vertinimo sistemą, pritaikyti vietą klasėje ar atskirame kabinete, suderinti specialistų tvarkaraštį suplanuoti su mokytojo padėjėju mokinio darbą, padėti pasiruošti pamokai.
- **Mokinio pasiekimų vertinimas**

UGDYMO SI BŪDAI

Sėkmingiausi ugdymo(si) būdai dėmesio sutrikimą turintiems ugdytiniam:

- Pažingsniniai piešiniai, sėdėjimo vieta, geras apšvietimas, minčių žemėlapis, „Pagerinti“ užrašai, lipdukų/skelbimų lenta, iškarpu albumai/koliažai, darbas prie lentos, multisensorinė patirtis, tyrimai, ekskursijos.

Sėkmingiausi ugdymo(si) būdai kalbos sutrikimų turintiems ugdytiniam:

- Lipdukų/skelbimų lenta, kalbos supaprastinamas, analogiškas pavyzdys, demonstracija, gaubliai, žemėlapiai, piešimas, braižymas, minčių žemėlapiai, video, ekskursijos su praktinėmis užduotimis, eksperimentai, pantomima, šarados – vaidinimai.

Sėkmingiausi ugdymo(si) būdai matematikos sutrikimą turintiems ugdytiniam:

- Žodinis paaiškinimas, žodinis vaizdumo įgarsinimas, „Pagerinti“ užrašai, žodinės viktorinos, diskusijos, ekskursijos su diskusijomis, svečiai pamokoje, vaizduotės bei jausmų pasitelkimas, pritaikyti TV žaidimai.

Sėkmingiausi ugdymo(si) būdai skaitymo ir rašymo sutrikimą turintiems ugdytiniam:

- Skaitovo pagalba, įrašai, ekskursijos, eksperimentai, vaidinimai, gaubliai, multisensorinė patirtis, pritaikyti TV žaidimai, vieta pasivaikščiavimui, komfortiškas sėdėjimas.

Sėkmingiausi ugdymo(si) būdai bendruosius mokymosi sutrikimus turintiems ugdytiniam:

- Sėdėjimo vieta, supaprastinta kalba, skaitovo/konspektuotojo pagalba, pažingsniniai piešiniai, minčių žemėlapis, ekskursijos su praktinėmis užduotimis, multisensorinė patirtis, analogiškas pavyzdys, video bei garso įrašai, piešimas, braižymas, vaizduotės bei jausmų pasitelkimas.

VEIKLOS ANALIZĖ, TOBULINIMAS. INDIVIDUALUS LYGMUO

- SUP turinčio mokinio savijauta.
- Kaip mokinys jaučiasi klasėje, mokykloje? Ar jis jaučiasi saugiai, ar jaučia palaikymą? Kokie jo bendravimo įgūdžiai? Kokie savarankiško darbo įgūdžiai? Kokia vaiko mokymosi motyvacija? Kaip jis reaguoja į sėkmę ir į nesėkmes moksle? Kokie jo interesai, ką lanko papildomai? Kaip pasireiškia jo kūrybiškumas?
- SUP turinčio mokinio ugdymo(si) pažanga.
- Ar vaikas turi galimybę mokytis savo gebėjimų ribose ir daryti pažangą? Ar jis mato savo pažangą? Kokie mokinio akademiniai pasiekimai? Ar mokiniui parengti individualūs ugdymo planai periodiškai peržiūrimi, koreguojami, pasitelkiama specialistų pagalba? Ar jis gauna pagalbą, ar teikiama pagalba yra efektyvi? Ar tėvai bendradarbiauja teikdami pagalbą savo vaikui? Kokias kliūtis/ trikdžius pats mokinys įvardija mokymosi pažangai siekti?
- Mokslo metų eigoje būtina nuolat vertinti teikiamos pagalbos mokiniui poveikį ir veiksmingumą bei lanksčiai pritaikyti ją besikeičiant mokinio poreikiams.

Mokytojo, vertinančio SUP turinčius mokinius, atmintinė

- Ar gerai pažįstu SUP turinčių mokinių gebėjimus, mokymosi sunkumus, specialiuosius ugdymosi poreikius?
- Ar mano sudaryta individuali ugdymo programa atitinka mokinio gebėjimus?
- Ar vertinu kiekvieno SUP turinčio mokinio individualią pažangą?
- Ar nelyginu jo pasiekimų su kitų mokinių pažanga?
- Ar prisimenu, kad SUP turintys mokiniai greitai pamiršta išmoktas temas, todėl jas būtina nuolat kartoti?
- Ar domiuosi, ko mokinys nesuprato pamokoje, ką reikia paaiškinti dar kartą?
- Ar sužinojau mokinio nuomonę apie atliktą darbą?
- Ar leidžiu jam įsivertinti?
- Ar leidžiu mokiniui ištaisyti nurodytas klaidas?
- Ar atkreipiu dėmesį ir vertinu tas mokinio savybes, kurios mažiausiai pastebimos?
- Ar dažnai pagiriu ir paskatinu už minimalią pažangą?
- Ar prisimenu, kad mano vertinimas skatina SUP turinčio mokinio mokymosi motyvaciją ir sėkmę, ugdo pasitikėjimą savimi?

APIBENDRINIMAS

- Pagrindinis ugdomosios veiklos organizatorius – pedagogas. Jam atitenka vaidmuo – sudominti vaikus, įgyti žinių bei įgūdžių. Tik pedagogas sprendžia, kokius metodus pasirinks organizuodamas ugdymą, kad ugdymo procesas būtų kokybiškas, kad ugdytiniai įgytų savarankiško darbo įgūdžių.
- Pedagogas – tai vedlys, kuris skatina kūrybiškumą, kritinį mąstymą, plėtoja protinio mąstymo įgūdžius. Svarbiausias pedagogo darbo rodiklis yra ugdymo rezultatas.
- Ugdytinis – aktyvus ugdymo proceso dalyvis.
- Aktyvus mokymas – tai tikslo siekimas, mokymas bendradarbiaujant, atrandant, skatinantis aktyviai veiklai.

**MOKAU JUS,
MOKAUSI IŠ JŪSŲ
AČIŪ, KAD ESAT**

